

ÅRSRAPPORT 2011

MUSEET

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu
Grønlands Nationalmuseum og Arkiv
P.O. Box 145, DK-3900 Nuuk
www.natmus.gl

Årsrapport 2011

Indhold

FORORD.....	3
ØKONOMI OG REGNSKAB.....	4
MEDARBEJDERE.....	5
INDSAMLING OG SAMLINGER.....	6
REGISTRERING OG DOKUMENTATION.....	7
BEVARING OG KONSERVERING, SAMT BYGNINGER.....	11
FORSKNING, UDDANNELSE & KURSER.....	13
ETNOLOGI OG IMMATERIEL KULTURARV.....	15
FORHISTORIE OG FREDNING.....	16
FORMIDLING OG UDSILLINGER.....	22
ADMINISTRATIVE SAGER.....	27
ANDRE ARRANGEMENTER OG MØDER.....	29
ANDET.....	31
APPENDIX: Personale.....	32

Forord

Hermed fremsendes årsrapport 2011 for museumsdelen i Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (NKA).

På formidlingssiden har året været præget af forberedelse til opsætning af en ny permanent udstilling om palæo-inuit. Med denne opsætning af palæo-inuit-udstillingen fortsatte således NKA sin planlagt aktivitet med at forny alle udstillinger ud fra ny og forskningsbaseret viden. Udstillingen afspejlede også vores ideer om, at udstillingerne ved NKA skal stå i en kulturhistorisk kontekst. Dog er åbningen af udstillingen forsinket pga. eksterne faktorer, men forventes at åbne i april 2012. Året har også budt på en række andre aktiviteter og nye tiltag, som man kan få et overblik over i de følgende kortfattede beskrivelser.

Af de nye tiltag kan nævnes vores Living Human Treasurer-projekt, Eriagisassanik At-tassisut, hvis formål er at genskabe, fremme og udvikle en af inuits urgamle traditioner omkring trommedans- og sang. Vi glæder os fremover til at arbejde ikke blot indenfor vores kerneområder som er indsamling, bevaring, dokumentation, forskning og formidling, men også at vi kan være med til at udvikle dele af den grønlandske immaterielle kulturarv.

I et samarbejde med Københavns Universitet og Nationalmuseet i Danmark fik museet afviklet et rekonstruktionsprojekt med titlen ”De første mennesker i Grønland”. I denne fik vores medarbejdere fremstillet kopier af redskaber fra Saqqaq kulturen til formidling i udstillingen om Palæoinuit og udførte eksperimenter med palæoinuits ildsted, brug af skæftet mikroblad og kniv til flænsning af sæl, bueskydning, flænsning af sæl med skæftet mikroblad og kniv, samt harpункast med rekonstrueret harpun, hvor vi inddrog lokalbefolkningen til alles glæde og fornøjelse.

I et samarbejde mellem NKA, Ilisimatusarfik, SILA, Danmarks Nationalmuseum og Københavns Universitet afholdtes en kulturhistorisk feltskole i Narsaq Sund i Sydgrønland i juli-august. Ved feltskolen deltog 16 studerende fra de nordiske lande: Grønland, Færøerne, Danmark, Sverige og Norge. Desuden deltog 4 Ph.D-stipendiaterne i arkæologi fra Grønland, Danmark, USA og Holland.

Årsrapporten har ikke medtaget al aktivitet ved NKA. Alligevel håber jeg at årsrapporten giver et lille indblik i, hvad vi ivotrigt beskæftiger os med ved NKA.

Daniel Thorleifsen
Direktør

ØKONOMI OG REGNSKAB

Regnskab

Museet havde en bevilling på 8.026.000 kr., hvoraf 5,4 mio. gik til løn for de ansatte og resten til drift. Udgifterne udgjorde ialt 8.935.000 kr., mens andre indtægter var på 1.057.000 kr., hovedsagelig fra kiosksalg, entré og overhead fra forundersøgelser for mineselskaber og andre industrier.

Forvaltning af Fredningsloven og fredningsaktiviteter havde i 2011 en bevilling på 1.200 t. kr, hvor der blev brugt 1,2 mio. kr.

Eksterne bevillinger

International Arctic Science Committee til deltagelse i PN-workshop 8.178 kr.

Til kulturhistorisk feltskole i Sydgrønland:

Nordisk Kulturfond 50.000 kr.

Nordplus 178.431 kr.

Selvstyrets Forskningsmidler 28.300 kr.

De Grønlandske kommuners arkæologiske fond 30.200 kr

Til produktion af film om feltskolen

NAPA 89.540 kr.

Til rekonstruktionsprojektet

KVUG 143.220 kr.

Åse og Jørgen Münters Fond 47.000 kr.

Kulturfonden Danmark - Grønland 20.000 kr.

Til Living Human Treasurer-projektet

Departement for kultur, Grønlands selvstyre 235.000 kr.

Fra *Letterstedska Föreningen* i Sverige er bevilget 15.000 SEK til oversættelse fra dansk til engelsk af et manuskript. Manuskriptet har titlen *Dyreknogler fra ruingruppe Ø 34. Subsistensøkonomi på en nordbogård beliggende i hjertet af den norrøne Østerbygd.*

Fra "LB-fonden til Almenvelgørende Formål" i Danmark er bevilget 86.950 kr. i støtte til et formidlingsprojekt i NKA's udstilling om Thulekulturen med titlen *Formidling i børnehøjde.*

MEDARBEJDERE

Museet har fælles med Nationalarkivet en direktør og en kontorleder i administrationen. Efter at have haft en ekstern konsulent i administrationen fik NKA fastansat en kontorleder pr. 1. juni. Derudover har museet en souschef, som tillige er arkæolog. På museet har vi 7 inspektører, som beskæftiger sig bredt inden for arkæologi, kulturhistorie, registrering og digitalisering. I februar oprettede vi en inspektørstilling på halv tid indenfor bygningsfredningsområdet, som vi vil opgradere senere. Inden for udstillingsdesign er der tilknyttet en indretningsarkitekt på deltidsbasis. Til konserveringsområdet havde museet en periodisk projektansættelse på 3 måneder af en ekstern konservator. Til at varetage opbevaringsmagasiner og bygninger er der ansat en museumstekniker, en forvalter og en rengøringsassistent. Herudover har vi en række studentermedhjælpere tilknyttet de enkelte inspektører, samt en række kustoder i udstillingerne. EDB og andet IT varetages af en ekstern konsulent. Alt i alt havde museet et årsværk på 16 og fredningsområdet på 2,25.

Medarbejdernes medlemsskaber i diverse eksterne råd, udvalg nævn etc.

Bo Albrechtsen

- Medlem af og sekretær for NUKAKAs bestyrelse

Hans Lange

- Medlem af bestyrelsen for Ole M. Winstedts Mindelegat

Aviaaja R. Jakobsen

- Medlem af Kulturfonden Danmark-Grønland, udpeget af Inatsisartut
- Domsmand for kredsretten i Kommuneqarfik Sermersooq, udpeget af kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq
- Formand for Grønlands Museumsnævn / Kalaallit Nunaanni Katersugaasiveqarnermut Ataatsimiititaliaq
- Medlem af Pia Arke Selskabet, udpeget af Kuratorisk Aktion
- Formand for Kommission for fagudvalg for uddannelser i fremstilling af nationaldragt og skindbehandling

Georg Nyegaard

- Medlem af redaktionskomiteen for Journal of the North Atlantic
- Medlem af bestyrelsen for Fonden for bevaring af gamle Bygninger
- Medlem af bestyrelsen af Gardar Foundation

Natuk Lund Olsen

- Repræsentantskabsmedlem i Elite Sport Greenland, udpeget af KIIIN
- IUCH Food Security Working Group

Pauline K. Kleinschmidt

- Medlem af Kommunernes arkæologiske fond, KANUKOKA
- Suppleant i bestyrelsen for NAPA

- Medlem af bedømmelsesudvalget ved uddeling af støtte fra Forskningsfremme
- Medlem af Arbejdsgruppen for Nationalparkens fremtidige status

Daniel Thorleifsen

- Medlem af Advisory Committee on the 2010-2013 science project at Aarhus University: Exploring Greenland: Science and Technology in Cold War Settings
- Medlem for styregruppen af VNH: forskernetværket om dokumentation, historieskrivning og formidling af de vestnordiske landes fælleshistorie, 2001-2009
- Medlem af formandsskabet i KVUG (Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland)
- Medlem af Qilakitsoq-fondet
- Medlem af Steering Committee i North Atlantic Fisheries History Association, NAFHA
- Medlem af Grønlands Miljøfond

INDSAMLING OG SAMLINGER

Tilgang til den arkæologiske samling

I forbindelse med udarbejdelsen af udstillingen om Palæo-inuit tilbageleverede SILA, Danmarks Nationalmuseum, arkæologisk materiale fra udgravningerne i Qajaa 1982 og projektet "Porten til Grønland" 1996 - 1997. Genstandsmaterialet har været til registrering og undersøgelse i Danmarks Nationalmuseum. Materialet fra Qajaa omfatter 85 genstande eller genstandsfragmenter og 18 poser med stenredskaber, fragmenter af stenredskaber og stenafslag.

Materialet fra "Porten til Grønland" omfatter 554 registrerede numre og et ukendt antal uregistrerede numre. Desværre var genstandsmateriale fra begge projekter ikke færdigt registreret ved tilbageleveringen til NKA.

Udlån til andre

Hans Egedes Hus

NKA præsenterede i samarbejde med Grønlands Selvstyre et udsnit af den nyere del af den fine kunstsamling som ejes af museet, i Selvstyrets repræsentationslokale i Hans Egedes Hus. Følgende grønlandske og danske kunstnere er repræsenteret: Naja Rosing-Asvid, Arnannnguaq Høegh, Bolatta Silis-Høegh, Aage Gitz-Johansen, Maria Paninnguaq Kjørulff, Hans Lynge, Anne Lise Løvstrøm, Kristian Olsen (Aaju), Aka Høegh, Pia Arke, Miki Jacobsen, Nina Spore.

Paamiut Museum

NKA har udlånt 30 udskårede træ-, fedtstens- og tandfigurer af Pavia Thorsen til Paamiut Museum i forbindelse med Dronningens besøg.

Erhvervelser og gaver

NKA har modtaget følgende genstande:

- 11 forskellige genstande, tilhører til qajaq, seler til kajakpels, lille fedtstenslampe, 2 pins, og andre småting fra Ludvig Johnsen.
- 9 genstande fra Arkivet: 2 julekalendere, 3 foldere m. juleopskrifter, 2 Familie Journal (ugeblade) og 5 andre mindre julehefter fra forskellige organisationer og to butikker - KGH og J&N
- 1 sælskindstæppe fra Kalaallit Illuat, København
- 1 overdel - kalaallisuut, tilhørt afdøde Marie Rosing, hustru til Nikolaj Rosing (folketingsmedlem)
- 1 par isbjørneskindsbukser (dreng) fra Qunerseeq Rosing.

REGISTRERING OG DOKUMENTATION

Registrering

Den enkelte inspektør er ansvarlig for registrering af genstande inden for sit arbejdsfelt. Implementeringen af elektronisk registrering af museets samlinger og konvertering af de analoge registreringer til Regon (den grønlandske version af den danske kulturarvsstyrelses registreringssystem for de museale samlinger) er i sin afsluttende fase.

Registrering af indkomne eller købte genstande foretages løbende på det internetbaserede registreringssystem REGON (Registrering Online). For at undgå forskellige betegnelser af en enkelt genstand, er inspektørerne begyndt at nedskrive nomenklatur indenfor udvalgte områder mhp. gennemgang/godkendelse hos Oqaasileriffik.

Fotosamlingen

Fotosamlingen er blevet opgjort til at indeholde ca. 125.000 fotos bestående af både historiske samlinger samt museets egne optagelser i forbindelse med arkæologisk arbejde og generel dokumentation. Arbejdet er nu lagt sådan op, at fotosamlingen med tiden skal digitaliseres. Digitalisering foregår ved manuel skanning og er derfor tidskrævende. Efter digitalisering styres billedfilerne fra programmet Cumulus, som NKA har valgt som database til de digitale samlinger. 4.247 fotos er i år registrerede i Cumulus svarende til 3%

af samlingen. Vi er samtidig ved at programmere Cumulus, så de registrerede billeder vil blive tilgængelige for omverdenen i løbet af foråret 2012.

Af indkomne fotosamlinger i 2011 bør nævnes meget flotte samlinger fra Sydgrønland af John Høegh og Gerhardt Egede.

Dokumentation og bevaring

Registrering foregår løbende og udføres ideelt set af alle inspektører. Alt musealt materiale er registreret. Noget på ældre ”blå kort”, noget er registreret i museumsjournalarkivet, noget er registreret i diverse digitale databaser (Access) og endelig noget i online registreringssystemet REGON.

Det er målet, at alt musealt materiale skal registreres i REGON og hertil er der taget forskellige skridt:

- Blå kort er sendt til firmaet Konkat, hvor de er blevet indskannet og forberedt til indføring i Regon. Indskanningen er fuldført og man venter nu på nogle tilretninger fra KUAS, så topografinumre fra Danmark og Grønland kan sameksistere inden den endelige overføring kan finde sted. De blå kort udgør 243 museumssager, men det er endnu uklart hvor mange museumsgenstande der er repræsenterede i dette materiale.
- Museumsjournalarkivet indeholder hovedparten af museumssagerne, hvorunder hører et uoptalt antal genstande. Der arbejdes pt. ikke på, at overføre disse registreringer til REGON.
- Access-databaser med registreringer af arkæologiske samlinger. Disse samlinger er bl.a. overførslerne fra Danmarks Nationalmuseum samt forskellige arkæologiske samlinger. Der er mulighed for at overføre sådanne Access-databaser til REGON, men det kræver en grundig klargøring først og dette arbejde er ikke i gang for nuværende.
- Registrering af nyindkomne museumsgenstande foregår i første omgang på modtagesedler og derefter oprettelse af evt. sagsmapper. Samtidig med indføring i museumsjournalarkivet skal registreringen i REGON også foregå.

Rapportarkivet

I 2011 er arbejdet med at digitalisere rapportarkivet fra GFA igangsat. Nu i januar 2012 er 240 rapporter indskannede som søgbare PDF-filer. Samtidig er de organiserede i databasen Cumulus. Kombinationen af søgbar PDF og Cumulus giver nu en vældig god oversigt over rapportarkivet. Inde i Cumulus kan man således søge på indholdet af de enkelte rapporter hvilket på en helt ny måde åbner op for brugen af rapporter.

Registrering af arkæologisk materiale

Stud. Mag. Hans Christian Lennert har gennemgået et stort returneret genstandsmateriale fra udgravninger som er gennemført af Danmarks Nationalmuseum forskellige steder i Grønland gennem de sidste to årtier. Materialet er herefter anbragt i magasin.

Grønlands fortidsmindearkiv (GFA)

Systemet varetages og opdateres til daglig af en museumsinspektør.

I efteråret har en projektansat medarbejder, Sune Steenskjold, arbejdet i 11 uger på udvikling af det nye GFA – det digitale fortidsminderegister for Grønland. Det overordnede sigte med dette arbejde er at skabe et GIS-baseret software til håndtering af grønlandske fortidsminder. Det er hensigten, at det skal afvikles i en webbrowser, og dermed gøre fortidsmindedata tilgængelige online.

Arbejdet med det nye fortidsminderegister er for indeværende i designfasen. I sin færdige form forventes det nye GFA-software at betyde et stærkt forbedret overblik over fortidsminder i landskabet. Dette vil bl.a. betyde kortere sagsbehandlingstider på arealansøgninger, samt bedre muligheder for også at servicere den arkæologiske forskning med data online.

Designet af de enkelte vinduer er løbende fremlagt for fredningsgruppen og justeret i forhold til de kommende brugeres ønsker og erfaringer med det nuværende system. Data-modellen med design til de ialt 14 vinduer er sammen med en beskrivelse af systembeskrivelsen efter aftale blevet vurderet af Joel Boaz fra udviklingsafdelingen i det norske rigsantikvariat, som har stået for udviklingen af det norske kulturminderegister, Askeladden. Boaz har sagt god for design og systembeskrivelse af NKA's nye database, som bortset fra nogle få spørgsmål, ser lovende ud.

Arbejdet videreføres fra februar 2012 hvor Sune Steenskjold igen ansættes i en 8 ugers periode.

I 2011 er arbejdet med at digitalisere NKA's rapportarkiv igangsat. Stud. mag. Lasse Meyer har været projektansat 20 t. om ugen til dette arbejde, som skal ses som et led i forberedelserne til det nye GFA.

Accession

- KNK-C-100 Knivsblad af Killiaq skæftet med drivtræ
- KNK-C-101 Knivsblad af Killiaq skæftet med drivtræ
- KNK-C-102 Mikroflække af kalcedon skæftet med drivtræ
- KNK-C-103 Knivsblad af mikrokrySTALLinsk kvarts (kalcedon) skæftet med drivtræ
- KNK-C-104 Stikkel af killiaq skæftet med drivtræ
- KNK-C-105 Stikkel af killiaq skæftet med drivtræ
- KNK-C-106 Sideskraber fremstillet af mørk kalchedon skæftet med drivtræ
- KNK-C-107 Mikroflække af kalcedon med skaft af drivtræ
- KNK-C-108 Modhageharpunspids fremstillet af drivtræ
- KNK-C-109 Tværøskeblad af killiaq sat i (holder) af tak og skæftet med drivtræ
- KNK-C-110 Knivsblad af killiaq skæftet med drivtræ
- KNK-C-111 Slagtøj til tromme
- KNK-C-112 To endeskrabere fremstillet af mikrokrySTALLinsk kvarts monteret på håndtag af drivtræ (dobbeltskraber)
- KNK-C-113 Kile af hvalknogle
- KNK-C-114 Trykstok af rentak eller hvalrostand?
- KNK-C-115 Kastetræ af et stykke knogle fra en hvalkæbe
- KNK-C-116 Del til pileskaft
- KNK-C-117 Pil med od af killiaq og styrefjer af vingefjer fra havørn
- KNK-C-118 Pileskaft med styrefjer af vingefjer fra havørn
- KNK-C-119 Pileskaft
- KNK-C-120 Pileskaft med styrefjer af vingefjer fra ørn
- KNK-C-121 Pil med od af killiaq og styrefjer af vingefjer fra havørn
- KNK-C-122 Harpun bestående af a) harpunblad af killiaq, b) modhageharpun formentlig af rensdyrtak, c) forskaft af hvalknogle og d) skaft af drivtræ
- KNK-C-123 Lanse med spids af killiaq og skaft af drivtræ
- KNK-C-124 Fuglespyd fremstillet med tre sidegrene af rensdyrtak og skaft af drivtræ
- KNK-C-125 Bue fremstillet af drivtræ lasket sammen med kunstig senetråd og med strenge af ditto
- KNK-C-126 Tromme med ramme af drivtræ og trommeskind af afhåret sælskind.
- KNK-C-127 Ramme til tromme af drivtræ
- KNK-C-128 Et stykke killiaq
- KNK-C-129 Ildslagningssten af pyrit
- KNK-C-130 Et stykke killiaq
- KNK-C-131 Et stykke pimpsten
- KNK-C-132 Replika af gejrfugl

BEVARING OG KONSERVERING, SAMT BYGNINGER

Magasiner

Som forvalter af museets magasiner holder museumsteknikeren tilsyn med magasinernes tilstand og udnyttelse. Dette inkluderer også løbende registrering, pakning og magasinering af indkomne erhvervelser i samarbejde med inspektører. Forvalteren udførte sammen med Dorthe løbende rengøring i magasiner og i udstillingsmontrer.

Udredning af bevaringsproblematikken i magasin II er påbegyndt, indbefattende omrokering af samlinger internt i NKAs bygninger.

Projektansat konservator

I perioden fra 15. juli til 15. oktober var konserveringstekniker Rikke Melin projektansat til at udføre en række opgaver NKA:

- a. Konservering af ”Trankogeriet” med hjælp fra to studerende fra Konservatorskolen i København. ”Trankogeriet” er en udendørsopstilling af 9 store kar, presser og kedler i træ og jern. I projektet indgik også en formidlingsdag, hvor publikum kunne følge med i konserveringsprocessen og få oplysning om den tidligere brug af genstandene. De studerendes arbejde var ulønnet.
- b. Tilsynsrejse til museerne i Uummannaq og Qeqertarsuaq, hvor personalet fik konkrete råd omkring bevaringsmæssige problemstillinger.
- c. Undervisning i håndtering og magasinering af museumsgenstande i forbindelse med museumsseminaret afholdt af museumsnævnet i september - oktober.
- d. Mindre forefaldende opgaver omfattende klimaet i Nationalarkivet, rådgivning omkring gobelinerne i byrådssalen samt frysetørring af genstande fra Ø34.

Konservering af museumsgenstande

KNK 820, vinpresse 1
KNK 820, vinpresse 2
KNK 820, hvaloptræk
KNK 820, tønde 1
KNK 820, tønde 2
KNK 820, tønde 3
KNK 820, jernpresse
KNK 820, gruekedel 1
KNK 820, gruekedel 2

Konservering af bødkeret kar fra udendørsopstillingen af "trankogeriet"

Pressen dokumenterer arbejdet på trankogeriet på dagen med "Åbent værksted"

Arrangement med "Åbent værksted"

NKA arrangerede i juli måned ved trankogeriet "Åbent værksted", hvor konservatorer fortalte om konserveringsprocessen og studentermedhjælp Hans Christian Lennert informerede om trankogeri i Grønland.

Montering af udstillingsgenstande

Nyopsætning af de permanente udstillinger fortsatte med udvælgelse af genstande og design af udstillingslokale og montrer til udstillingen om Palæoinuit (Grønlands stenalderkulturer). Der er i udstillingen opsat montrer og genstandsopsætningen i de enkelte montrer er tilendebragt.

Optagelse af dokumentationsfotos af udtørringsskader på genstande i udstillinger

I maj og november 2011 blev der optaget fotos af skader på to modeller af umiat (KNK 16X725 og KNK623) i udstillingen om livsstil og classeskel.

I november 2011 blev der optaget fotos af skader på en kajak (KNK 528) og umiaq (KNK 1272) i udstillingen om inuits transportmidler.

Klimaovervågning

Aftalen med Bevaringsafdelingen ved Danmarks Nationalmuseum om klimaovervågningen af NKA's udstillinger og magasiner fortsatte i 2011. Klimadataloggere blev sendt til dataudlæsning og -analyse i oktober. Klimaet i udstillingerne er i henhold til den i november modtagne klimarapport blevet mere acceptabelt efter termostaterne i udstillingerne fra oktober 2010 blev justeret ned til et gennemsnit på mellem 12-15°C. Luftfugtigheden i de tørreste vintermåneder er i gennemsnit hævet med ca. 5%. Dog påpeges det at der bør opsættes en klimaskærm mellem museumskiosken og udstilling, da den større samling af organisk materiale i udstillingslokale B kræver et mere stabilt og fugtigt klima. Planlægning af omtalte klimaskærm er påbegyndt. Det anbefales også, at der in-

stalleres klimastyring i Transportudstillingen. Qisuusivissuaq (Det Sorte Pakhus) kan fortsat ikke benyttes som magasin for museumsgenstande medmindre bygningen får en klimaskærm.

Bygninger

I efteråret udarbejdede bygningsudvalget ved Inge Bisgaard og Eivin Lützen en vedligeholdelsesplan for alle museets bygninger. Denne forefindes i museets handlingsplan for 2012-2015.

Montering af udstillingsgenstande

I forbindelse med nyopsætningen af NKA's permanente udstillinger foretog personale fra det danske nationalmuseums bevaringsafdeling montering af ca. 320 genstande i perioden 1 - 19. september. Det drejede sig om genstande til montren med studiesamlingen i udstillingen om Inuit (Thulekulturen) og til montererne i den kommende udstilling om Palæo-inuit. Montering blev foretaget af John Nørlem Sørensen, Peter Henrichsen og Michel Malfilâtre.

FORSKNING, UDDANNELSE & KURSER

Videreuddannelse

Tre af museets inspektører gennemgår et uddannelsesforløb ved Afdeling for kultur- og samfundshistorie, Ilisimatusarfik, sideløbende med arbejdet, og er således ansat ved museet på deltid. Hans Lange har i år taget eksamen i fagene Verdenshistorie, Grønlandshistorie med fagdidaktik, Bachelorprojekt og fik afsluttet BA-studiet i juni og fortsatte på kandidatuddannelsesforløbet. Fuuja Larsen tog eksamen i Verdenshistorie, Antropologisk Metode, samt Grønlandshistorie med fagdidaktik under BA-uddannelsen, mens Mikkel Myrup er på specialeskrivningsstadiet på kandidatuddannelsen.

Kontorleder Thora Boesen er under et 2-årigt uddannelsesforløb, HD-R, en diplomuddannelse indenfor regnskab under Samfundsvidenskab ved Ilisimatusarfik sideløbende med sin ansættelse ved NKA.

Forskning

Georg Nyegaard har i årets løb arbejdet videre på et manuskript om undersøgelsen af et dyrenoglefund fra ruingruppe Ø 34 i Sydgrønland. Manuskriptet er i november 2011 sendt til oversættelse til engelsk med henblik på publicering i 2012.

Besøg af kajak-forsker

Matthew Walls, PhD stipendiat, University of Toronto fortsatte sine studier i NKA's kaksamling som han påbegyndte i sommeren 2010. Ved dette besøg mellem den 20. - 30. juni blev studierne koncentreret om Morris Bay kajakken, KNK122. I et samarbejde mellem NKA og Matthew blev 4 genstande dateret hos Beta Analytic Inc: X34, X60, X74 og X84. Prøverne, fragmenter af rentak, fra Morris Bay kajakken, gav dateringer på 1720 - 1820 e. Kr. De to andre numre fra Kap Webster fundet: 1820 - 40 e. Kr og 1580 - 1630 e. Kr.

Deltagelse i seminarer og workshops

PAN Workshop 15. – 16. februar i Tromsø

Workshopen sponsoreret af IASC (International Arctic Science Committee) blev afholdt i dagene 15. - 16. februar i Tromsø, Norge. Temaet for workshopen var "Global Climate Change and the Polar Archaeological Record". Pauline Knudsen deltog på vegne af NKA med et foredrag om de fremherskende årsager til den accelererede nedbrydning af kulturminde og de observerede, nedbrydende effekter af den globale opvarmning, om ressourcerne til at imødegå effekterne og planer for imødegåelse af problematikken.

Natuk Lund Olsen deltog i september 2011 i Food Festivals Inspiratorium i Narsaq, arrangeret af INUILLI.

Feltarbejde

Natuk Lund Olsen var på feltarbejde i april på en tur på 12 dages rejse til Qasigiannguut og Ilulissat, hvor hun afholdt 3 foredrag og lavede 9 interviews om personers relation til kalaalimernit samt hvorledes man tilbereder det.

Kurser

Førstehjælpkursus

Sikkerhedsudvalget arrangerede i samarbejde med Røde Kors førstehjælps- og hjertestarterkursus for de ansatte og kustoder den 8. marts.

GPS

NKA har anskaffet nyt GPS-udstyr til brug for præcisionsopmåling af kulturminde. Med i købet følger et to dages kursus i brugen af udstyret. Med Christian Koch Madsen som instruktør afholdte NKA kursus i opmåling af kulturminde ved brug af præcisions GPS udstyr. Fra personalet i fredningsgruppen deltog: Georg, Hans, Fuuja, Inge, Lasse, Michael, Bo, Mikkel og Pauline.

ETNOLOGI OG IMMATERIEL KULTURARV

Living Human Treasurer-projekt

I august måned ansøgte NKA Departement for Kultur om midler til igangsættelse af et pilotprojekt om Living Human Treasurers, på grønlandsk benævnt Eriagisassanik Attassisut og fik 236.000 kr. til formålet.

Trommesang og dans er en central del af Grønlands kulturtradition og historie, som i dag er i fare for at forsvinde. Derfor gør NKA en indsats for at de ikke forsvinder fra kulturlandskabet. Dette kan forhindres ved at vi benytter os af muligheden for at kunne udnævne personer med speciale indenfor trommesang og dans, som værende bærere af levende nationale skatte. Ved hjælp af disse folk vil vi kunne sprede og genskabe kundskaberne indenfor trommesang og dans til især den yngre generation. Desuden vil det også gøre det nemmere for os at komme i betragtning for at få trommesang og -dans på UNESCOs liste over verdens uvurderlige kulturarv.

NKA ansatte to personer på projektbasis til at forberede tiltag og få dem til at høste erfaringer. Begge personer specialiserer sig indenfor trommesang og -dans. Det er henholdsvis Hivshu Robert E. Peary II og Leif Immanuelson. Leif Immanuelson er dedikeret til at ville genskabe trommesang og dans i vort samfund og Hivshu Robert E. Peary er kendt for sin store viden og færdigheder indenfor trommesang og dans. I oktober-december igangsatte de i samarbejde med en af vort inspektør, Natuk Lund Olsen, og startede projektet med at de mødtes til en workshop. Her blev der planlagt en turné, hvor de i 2012 skal til Qasigiannguut og oplære eleverne på Villads Villadsens Efterskolen samt en folkeskoleklasse som går i mellemtrinnet, hvorefter de fortsætter til Maniitsoq i efterskolen og en folkeskoleklasse i mellemtrinnet for at demonstrere og oplære eleverne i trommedans. Efter denne etape skal de tilbage til deres hjembyer og på samme måde, dog hver for sig, oplære en eller to folkeskoleklasser i trommesang-kunsten.

NKA har en forventning om, at der senere afsættes flere midler fra Departementet, sådan at vi kan videreføre projektet med det sigte, at vi etablerer en permanent ordning med udpegning af personer eller en gruppe som levende bærere af kulturarven, Eriagisassanik Attassisut. Det er NKAs hensigt på sigt at få trommesang og -dans i betragtning på UNESCOs liste over verdens uvurderlige og enestående kulturarv.

De senere år har NKA haft fokus på Grønlands immaterielle kulturarv, som i takt med samfundsudviklingen også til stadighed er under udvikling. NKA har udvalgt fire områder, som der tages fat om de næste 4 år: a) grønlandsk mad, b) brug af planter som lægeurter, c) trommesang og dans, samt d) indsamling af viden og genstande om grønlandske lege.

Projekt Roots2share

Roots2share er et projekt mellem 4 museer: Ammassalik Museum, Museon, Haag, Museum Volkenkunde, Leiden og Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu. Formålet er at tilbageføre fotos fra Østgrønland taget fra 1960'erne til 1980'erne af det hollandske ægte-par Gerti og Noortje Nooter, til Grønland. Tilbageførsel af fotos er foregået ved oprettelse af en hjemmeside – www.roots2share.gl

Arbejdet med hjemmesiden er foregået dels ved Museon, Haag og NKA. Museon har arbejdet på oprettelsen og NKA har bidraget med forslag til hjemmesidens form og med grønlandske oversættelser. Hele arbejdet har foregået mest via mailudveksling. Dog har Diederik Veerman været i Nuuk og der er holdt møder, både med NKA og Kommuneqarfik Sermersooq's kulturforvaltning.

Direktør Daniel Thorleifsen og museumsinspektør Aviâja Rosing Jakobsen fra NKA og Cunera Buijs fra Museum Volkenkunde, Leiden, samt Diederik Veerman fra Museon, den Haag deltog i foråret maj 2011 på et møde i Kangerlussuaq arrangeret af WWF, hvor samarbejdspartnerne fik lejlighed til at præsentere hjemmesiden og fortælle om samarbejdet om offentliggørelse af ovennævnte fotos.

I forbindelse med promovering af websitet www.roots2share.gl deltog NKA i Kommuneqarfik Sermersooq's kulturuge om Østgrønland. Der blev oprettet en stand i Katuaq, hvor folk fik mulighed for at lære hjemmesiden at kende med Bo Albrechtsen, NKA, som instruktør i brug af hjemmesiden.

Der er udarbejdet et paper om samarbejdet om projektet Roots2share, som Cunera Buijs er hovedansvarlig for.

FORHISTORIE OG FREDNING

Arkæologiske undersøgelser, besigtigelser og udgravninger

Arkæologiske undersøgelser

Feltarbejde i Vatnahverfi og Tasiusaq i Sydgrønland: Danmarks Nationalmuseum har gennem en årrække foretaget en regional undersøgelse af den norrøne bebyggelse og det norrøne landbrug i Vatnahverfi samt i andre dele af Sydgrønland i samarbejde med NKA. Undersøgelserne har været baseret på rekognosceringer, opmålinger af ruingrupper suppleret med udgravninger og udtagning af jordprøver på flere lokaliteter. Dette arbejde blev fortsat i 2011.

Årets feltindsats blev finansielt og logistisk foretaget som et samarbejde imellem disse to forskningsprojekter: 1) *Nordboernes agerbrug i Grønland* og 2) *Landskab og levevej*,

økonomi og hierarki: pastoralt landbrug i det norrøne Grønland – begge projekter under Danmarks Nationalmuseums satsningsområde ”Nordlige Verdener”, der er finansieret af Augustinus Fonden. Det førstnævnte projekt ledes af Peter Steen Henriksen (cand. agro.) fra Danmarks Nationalmuseum (NNU). Det sidstnævnte af arkæologen Christian Koch Madsen, ph.d.-studerende ved Danmarks Nationalmuseum og Københavns Universitet, med seniorforsker Jette Arneborg som projektejer i samarbejde med Grønlands Nationalmuseum & Arkiv.

Udover de to projektledere deltog som feltassistenter Inge K. Kristensen (museumsinspektør ved Skive Museum), Konrad Smiarowski (ph.d.-studerende ved City University of New York, USA) og fra Grønlands Nationalmuseum & Arkiv arkæologistuderende Michael Nielsen, pt. University of Iceland, Reykjavik.

Feltarbejdet var i 2011 rettet imod: 1) At indsamle jordprøver fra norrøne hjemmemarks-arealer til fosfatanalyse, 2) At udgrave prøvegrøfter i norrøne møddinger for at indsamle jordprøver til plantemakrofossilanalyse og daterbart materiale fra dokumenterede lagfølger samt at vurdere bevaringsmæssige forhold, 3) At DGPS-opmåle enkelte norrøne ruiner og ruingrupper i Vatnahverfi.

Alt indsamlet fundmateriale blev efter aftale med NKA bragt til videre dokumentation og analyse på Danmarks Nationalmuseum og City University of New York. En sammenfattende rapport for feltarbejde er under udarbejdelse af C.K. Madsen, P.S. Henriksen og K. Smiarowski.

Ruinpleje

Som opfølgning på ruinplejetiltag i 2010 lavede NKA i samarbejde med Kommune Kujalleq en over 500 m lang indhegning af ruinerne af det norrøne romersk-katolske bispesæde i Igaliku i Sydgrønland. Arbejdet fandt sted fra den 23. juli - 9. august 2011. Fra NKA deltog arkæologerne Hans Kapel og Georg Nyegaard. Fra Kommune Kujalleq to lokale arbejdsfolk, Såle Aronsen og Vittus Dahl.

Formålet med indhegningen er at lade en lille gruppe få græsse på ruinområdet fra sommeren 2012 med henblik på at disse kan være med til at holde vegetationen i ave og derved bidrage til en synliggørelse af ruinerne. Fåreholder Hans Jørgen Simonsen, Igaliku, har indvilget i at indgå i et samarbejde herom.

I forbindelse med hegningsprojektet blev vegetationen desuden slået på det meste af ruinområdet. Arbejdet er beskrevet i rapporten: *Indhegning af ruinområdet i Igaliku. Rapport om feltarbejde fra d. 23. juli - 9. august 2011.*

Vandkraft-, råstof- og miløsager

Museumsinspektør Mikkil Myrup har i august måned sammen med museumsinspektør Bo Albrechtsen forestået arkæologiske forundersøgelser i Nunasarnaq-området ved Nar-

saq i forbindelse med at det australske selskab Greenland Minerals and Energy Ltd. ønsker at anlægge en mine ved Kuannersuit.

Desuden har Mikkil Myrup sammen med stud. mag. Lasse Meyer i september måned forestået arkæologiske forundersøgelser på udvalgte strækninger i området mellem Qusuk og Isukasia nord for Nuup Kangerlua. Dette arbejde var rekvireret af London Mining Plc. som ønsker at anlægge en mine ved Isukasia.

Rekonstruktionsprojekt

I et samarbejde med Københavns Universitet ved Mikkil Sørensen, Nationalmuseet i Danmark ved Martin Appelt og zoologisk konservator Jeppe Møhl blev i perioden 1 - 21. juni afviklet projektet med titlen ”De første mennesker i Grønland”. Projektet havde flere formål:

- Fremstilling af kopier af redskaber fra Saqqaq kulturen til formidling i udstillingen om Palæoinuit kulturer
- Udførelse af eksperimenter med:
 - palæoinuitisk ildsted
 - brug af skæftet mikroblad og kniv til flænsning af sæl
 - bueskydning
 - flænsning af sæl med skæftet mikroblad og kniv
 - harpunkast med rekonstrueret harpun
- Professionel videodokumentation af arbejdsprocesser ved fremstilling og brug af redskaber. Det er planen at optagelserne skal klippes sammen til en eller flere film med henblik på formidling i museer og til brug for skoleundervisning
- Levende formidling af arbejdsprocesser og eksperimenter ved museets udendørsarealer i tre – fire eftermiddage om ugen gennem projektforløbet.

Eksperiment med ildsted bygget i en rekonstrueret midtergang

I projektet deltog Dorthe Vold, Fuuja Larsen og Mikkel Myrup, samt en af NKAs studentermedhjælpere fra Ilisimatusarfik, Michael Nielsen, sammen med Astrid Wolf fra Københavns Universitet.

Eksperiment med syning i skind med nål fremstillet af fugleknogle

Kulturhistorisk feltskole i Sydgrønland

I et samarbejde mellem NKA, Ilisimatusarfik, SILA, Danmarks Nationalmuseum og Københavns Universitet afholdtes en kulturhistorisk feltskole i Narsaq Sund i Sydgrønland i perioden 26. juli til 18. august. På feltskolen deltog 16 studerende fra de nordiske lande: Grønland, Færøerne, Danmark, Sverige og Norge. Desuden deltog PhD-stipendiaterne i arkæologi: Mari Hardenberg fra Grønland, Christian Koch Madsen fra Danmark, Konrad Smierowski fra USA og Marlies Von Kruining fra Holland.

Undervisningen omfattede:

- a. Arkæologisk rekognoscering og landskabsundersøgelse
- b. Arkæologisk udgravning
- c. Formidling af arkæologiske og kulturhistoriske undersøgelser
- d. Interviews med lokale informanter om kulturminderne

Undervisning i udgravningsmetoder foregik ved udgravning af to vinterhuse på Nuummiut, FM 60V1-00I-057. Rekognosceringsdelen blev udført på vestsiden af Narsap Ike-rasaa (Narsaq Sund). Nye registreringer: 55 vinterhuse, 124 telttomter, 79 grave og 30 rævefælder. Under udgravningen på Nuummiut var der løbende formidling til grupper af besøgende. Feltskolen blev afsluttet med en præsentation af undersøgelserne og dens foreløbige resultater for befolkningen i Narsaq medborgerhus. Faglig rapport er under udarbejdelse.

NKA arrangerede sammen med Nationalmuseet i Danmark og Københavns Universitet en arkæologiske feltskole i Sydgrønland.

Feltskolen blev dokumenteret ved filmoptagelser som er klippet sammen til filmen: ”Pif-fiit Naapinneri - itsarnisarsiuutut misissuilluni / Jordens Gaver – På undersøgelse som arkæolog”. Det er en kortfilm af en halv times varighed, som gennem en af de grønlandske deltagerere i feltskolen fortæller om arkæologisk udgravning og regkognoscering. Filmen fortæller også i flotte billeder om at bo i en teltlejr i tre uger og giver et kort indblik i den sydgrønlandske kulturhistorie. Filmen vil blive distribueret til de grønlandske skoler og uddannelsesinstitutioner, kulturinstitutioner og andre interesserede.

Arkæologiske rapporter

Følgende rapporter eller artikler med relation til gennemført feltarbejde er modtaget:

Peter Steen Henriksen & Caroline Polke Hansgaard: Nordboernes agerbrug i Grønland. Feltarbejde i Grønland 2010. Danmarks Nationalmuseum, NNU-rapport nr. 18, 2011.

Poul Baltzer Heide & Christian Koch Madsen: Norse Coastal Landscapes. Field report on surveys and excavations in the coastal area of Vatnahverfi. Summer 2010. The National Museum of Denmark, Department of Danish Middle Age and Renaissance, Copenhagen., January 2011.

Jette Arneborg: Resources, mobility, and cultural identity in Norse Greenland AD 980 – 1450. Vatnahverfi-projektet. - Oversigt over feltsæsonerne 2005 – 2010. Afsluttende

rapport til Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland. – Nationalmuseet, Danmarks Middelalder og Renæssance.

Peter Andreas Toft & Hans Christian Gulløv: Fedtstensudnyttelsen på Uummannaq, Nuuk-Fjorden. SOAP 2007, del 1. – SILA, Arktisk Center ved Nationalmuseets Etnografiske Samling 2011.

Volker Neubeck, Clemens Pasda and Sebastian Pfeifer: Archaeological survey in the inland north of Godthåbsfjord. Fieldreport. University of Jena (Germany) 2011.

Niels-Christian Clemmensen og Hans Kapel: Ruinerne ved Igaliku kujalleq – nordboernes Undir Höfdir? Ruinkatalog og oversigtskort. Rapport. December 2011.

Douglas J. Bolender, John M. Steinberg, Brian N. Damiata, John W. Schoenfelder, and Kathryn Caitlin: Preliminary Report: Evaluating the Potential of Archaeogeophysical Surveying on Viking Age and Medieval Sites in Greenland, 2 – 16 August, 2010. – The Fiske Center for Archaeological Research, the University of Massachusetts, Boston, USA.

Kevin J. Edwards, J. Edward Schofield, Jason R. Kirby and Gordon T. Cook: Problematic but promising ponds? Palaeoenvironmental evidence from the Norse Eastern Settlement of Greenland. Publiceret i: Journal of Quaternary Science (2011).

Massa, C. et al (in press): A 2500 year record of natural and anthropogenic soil erosion in South Greenland. Quaternary Science Reviews (2011).

Bygningsfredningsområdet

NKA har fra 1. februar 2011 ansat arkitekt Inge Bisgaard som bygningsfaglig inspektør. Stillingen var fra starten på halv tid, men er senere blevet ændret til en stilling på ¾ tid. Bisgaard har igangsat arbejdet med en systematisk gennemgang af Grønlands fredede bygninger. I løbet af fem - seks år skal alle landets fredede bygninger gennemgås af NKA. Hver bygning skal beskrives og vurderes, så der bliver klarhed over, hvad der ligger til grund for fredningen, og efterfølgende udarbejdes en fremadrettet handlingsplan for hver bygning. Formålet er at få mere viden om de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der ligger til grund for fredningerne og øge bevidstheden i offentligheden om de fredede bygninger i hele landet. Bygningsgennemgangen er startet med Kommune Kujalleq i august 2011 og gennemgangen vil forløbe således, at rækkefølgen for det kommende arbejde bliver Kommuneqarfik Sermersooq (2012), Qeqqata Kommunua (2013) og Qaasuitsup Kommunua (2014).

Museets bygningsfaglige inspektør får desuden løbende henvendelser fra kommunerne om råd og hjælp mht. håndteringen af de *bevaringsværdige* bygninger. Hun rådgiver om hvorledes vedligeholdelsen skal varetages, hvilke materialer der skal bruges, hvilke kon-

strukturelle løsninger der skal vælges og bidrager herudover med generel information om planlægningsforhold og afklaringsforhold i relation til bygningsbevaring.

De nordøstgrønlandske hytter i Nationalparken

Den bygningsfaglige inspektør udarbejdede en handlingsplan for hytterne i Nordøstgrønland, hvor der blev udpeget en fremtidig natur- og turiststation i Dødemandsbugten og udvalgt 10 såkaldte Liste A hytter i Nationalparken, der skal sikres for eftertiden. Disse 10 hytters beliggenhed strækker fra Geographical Society Ø i syd til Mørkefjord i nord. Det er hytter af særlig kulturhistorisk interesse, der som kulturminder har tilknytning til ekspeditionshistorien, fangstmandsperioden og krigshistorien. Det er med den nye tilgang til disse kulturminder, at der samtidig er opstået et behov for en natur- og turiststation i området, som kan tage hånd om at udvikle og koordinere udvalgte besøgstilbud i Nordøstgrønland.

En handlingsplan for den såkaldte ”Alabamahytte” samt en projektbeskrivelse for en kommende rekognoscering er blevet udarbejdet i samarbejde med Peter S. Mikkelsen – formand for Nordøstgrønlandsk Kompagni Nanok. I samarbejde med Nanok-gruppen ansøger NKA om midler til rekognoscering af hytterne i 2012. Aage V. Jensens Fonde har bevilget 817.000 kr. til det kommende arbejde.

FORMIDLING OG Udstillinger

Permanente udstillinger

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu har følgende faste udstillinger:

- ”Livsstil og classeskel”
- ”Inuits transportmidler”
- ”Nye mennesker – Thulekultur”
- ”Arktiske bønder”
- Bødkerværksted

Udstilling om Palæoinuit

Arbejdet med udstillingen blev påbegyndt i midten af marts med udtagning af arkæologisk materiale til udstillingen. Montrene er sat op og installering af lys, brand- og overvågningsudstyr er ligeledes udført.

I forbindelse med fremstilling af kopier til formidlingen af redskabsinventaret fra Saqqaq kulturen, den første stenalderkultur i Vestgrønland, afvikledes projektet ”De første mennesker i Grønland”, hvor arkæologer og en zoologisk konservator fremstillede kopier af

jagtudstyr og redskaber samt en rekonstruktion af teltbolig til brug for udstillingen. Der blev desuden fremstillet en bopladsmodel.

Tekster og illustrationer til udstillingen er fortsat under udarbejdelse.

Til udstillingen om Palæo-inuit er der deponeret genstande fra museerne i Sisimiut og Qeqertarsuaq. Fra Sisimiut: Forarbejde til nål og to kiler fra Saqqaq kulturen. Fra Qeqertarsuaq: Figur med to fuglehoveder og et hoved af enten hund, isbjørn eller ulv fra Sen Dorset.

Særudstillinger

Gerhardt Egede fotos

Gerhardt Egede var både en kendt præst, en dygtig skolemand og en fremtrædende politiker. Fra 1906-1912 blev han uddannet til kateket på seminariet i Nuuk og var fra 1912-1914 på videreuddannelse til præst i Danmark. Under opholdet i Danmark begyndte han at fotografere og fortsatte hermed efter hjemkomsten til Grønland frem til omkring starten af 2. verdenskrig. Udstillingen viser et bredt udvalg af optagelser af mennesker og steder fra opholdet i Danmark og fra forskellige steder i landet som familien boede efter hjemkomsten, især fra Aasiaat, Narsarmijit, Nanortalik, Qaqortoq og Paamiut. Udstillingen varede fra januar til marts og udstillingen er NKA's egen produktion.

Topografiske malerier: Inoqarfiit nunallu – inuit assigiinngitsut qalipataat

Byer og lokaliteter malet af forskellige grønlandske og danske kunstnere. Malerierne er malet fra starten af 1800-tallet og frem til nutiden. Udstillingen varede fra 1. april til 6. juni. Udstillingen er NKA's egen produktion.

Timissat amii - Fugleskind

Fugleskind spillede en vigtig rolle i Inuits traditionelle beklædning til fremstilling af pelse, parkaer, anorakker, bukser til hovedbeklædning mm. Skindene blev enten brugt med dækfjerene i behold eller med disse plukket af, så kun den bløde, varme underdun var tilbage. Fra starten af 1900-tallet blev fugleskind fra Sisimiut og sydover brugt til en stor hjemmeproduktion af duntæpper, som blev indhandlet og hvorefter mange blev eksporteret. Udstillingen varede fra 17. juni til 7. november. Udstillingen er NKA's egen produktion.

Juullerpalaarneq - Juleudstilling

Udstillingen varede fra 27. november 2011 til 6. januar 2012. Udstillingen er NKA's egen produktion.

Eigil Knuth's buster & Robert Gessain fotografier

Udstillingen viser portrætbuster og figurer udført af Eigil Knuth samt et udvalg af Robert Gessain's fotografier. Buster og fotos er resultatet af de to mænds ophold i Østgrønland i midten af 1930'erne.

Eigil Knuth deltog i en fransk ekspedition over indlandsisen fra Vest- til Østgrønland i 1936, hvor han overvintrede. Under opholdet blev han så betaget af østgrønlænderne, specielt deres ansigter, at hans indtryk af disse blev formet til portrætbuster.

I omtrent samme periode opholdt Robert Gessain sig i Ammassalik for at studere østgrønlandsk sprog og kultur. Fotografierne er optaget i 1934-35. Udstillingen er NKA's egen produktion. Udstillingen er opstillet året ud og fortsætter til ultimo maj 2012.

Vandreudstillinger

NKA's udstilling af pastor Gerhardt Egedes fotos har været på vandring og er vist på museerne i Nanortalik, Aasiaat og Qaqortoq.

Andet formidling

I forbindelse med kulturnatten den 20. januar var der formidling om de arkæologiske forundersøgelser forud for det planlagte aluminiumsprojekt. Formidlingen skete i form af plancher og et diasshow samt ved samtaler med publikum. De arkæologiske og historiske undersøgelser af krigshandlinger i Nordøstgrønland i forbindelse med den tyske værnemagts oprettelse af vejstationer under anden verdenskrig blev også formidlet på samme aften. Formidlingen skete i form af en planche fremstillet af projektleder Jens Fog Jensen, SILA, Danmarks Nationalmuseum.

Rundvisninger

Der har været rundvisninger hele året for både udenlandske og herboende gæster, skoleelever og studerende. Specielt kan nævnes Kommuneqarfik Sermersooq's østgrønlandske uge i begyndelsen af september, hvor næsten alle elever fra Nuuk's skoler besøgte NKA's østgrønlandske udstilling.

Bl.a. her der i årets løb været mange rundvisninger af delegationer fra hhv. den franske, den thailandske og den kinesiske ambassade i København.

Udstillingsbesøgende

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	I alt
Voksne	656	477	536	907	886	766	325	359	535	628	316	475	6866
Børn	228	144	175	248	268	374	322	317	803	135	101	233	3348
M. entré						430	1573	1821	1233				5057
Katillugit													
I alt	884	621	711	1155	1154	1570	2220	2497	2571	763	417	708	15271

Oversigt, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Ialt	14.106	16.764	16.318	17.260	15.271
Børn	2.858	2.868	2.675	2.959	3.348
Voksne	11.248	13.896	13.643	14.301	11.923

Formidling på hjemmesiden

Hjemmeside til fredningsområdet

I starten af året fik museets fredningsafdeling en ny hjemmeside på adressen www.kulturi.org. På denne hjemmeside formidles oplysninger om den gældende fredningslovgivning, generelle oplysninger om kulturminder samt fredede bygninger. For hver by findes der en oversigt over de enkelte fredede bygninger med dertilhørende billedmateriale. Derudover offentliggøres feltrapporter og udgravningsrapporter på hjemmesiden. Grønlandske og udenlandske institutioner, som planlægger udgravninger i Grønland kan desuden finde frem til formularen, der skal udfyldes for at ansøge om udgravningstilladelse.

Publikationer

Natuk Lund Olsen: "Julen er lyspunktet i den mørke tid" i: *Anu Una Una Anu* nr. 5, December 2011.

Natuk Lund Olsen: "Uden grønlandsk mad er jeg intet", i: *Fra vild til verdensborger. Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet* (Høiris, Ole og Ole Marquardt, reds.). Ilisimatusarfik, Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu & Aarhus Universitetsforlag 2011, pp. 409-430.

Aviâja Rosing Jakobsen: "Kalaallisuut - den grønlandske nationaldragt - som grønlandsk identitetsmarkør", I: *Fra vild til verdensborger - Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet* (Høiris, Ole og Ole Marquardt, reds.). Ilisimatusarfik, Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu & Aarhus Universitetsforlag 2011, pp. 385-408.

Anden formidling

Radio

Hans Lange: Præsentation af mini-seminar på Ilimmarfik for museumsansatte i Grønland, KNR-Radio

TV

Hans Lange og Aviaaja Rosing Jakobsen: Præsentation af mini-seminar på Ilimmarfik for museumsansatte i Grønland, TAMASSA, KNR-TV

Andet

- Et diasshow af Hans Lange fra Godthåb / Nuuk 1959-61 på Ældre Center "Pilutaq", Nuuk
- Et diasshow af Hans Lange med by- landsskabsbilleder fra Qullissat, Ilulissat, Aasiaat, Nuuk, Igaliku, Qaqortoq, Tasiilaq og af transportmidler. Billeder fra 150-60-erne, på Ældre Center "Pilutaq", Nuuk
- En filmforevisning på Ældre Center "Pilutaq", Nuuk, af Hans Lange med forevisning af filmene: De sejlede til Grønland, Qimusseq, Havet ved Grønland, Emilie fra Sarqaq, en kort film produceret af Den Kongelige Grønlandske Handel
- En filmforevisning af Hans Lange om Thule II af Jette Bang, på Ældrecenteret "Pilutaq", Nuuk
- Offentlig foredrag af Natuk Lund Olsen, april, om grønlandsk mad og relationen til grønlandsk identitet i Qasigiannuguit, efterfulgt af et workshop (april)

- Foredrag for efterskoleelever i Villads Villadsens Efterskole om den immaterielle kulturarv og vigtigheden i at ungdommen involveres, af Natuk Lund Olsen i april
- Offentlig foredrag om grønlandsk mad og relationen til grønlandsk identitet i Ilulissat, af Natuk Lund Olsen i april
- Foredrag af Natuk om UNESCOs konvention for den immaterielle kulturarv under miniseminarieret arrangeret af NUKAKA, september
- Undervisning afholdt af Natuk Lund Olsen om grønlandsk mad for skolebørnene fra 1.-3.klasser i Atuarfik Hans Lynge, oktober
- Et foredrag af Georg Nyegaard på miniseminar for museumsansatte på Ilimmarfik den 27. september med titlen: *Nordboøkonomi – hvad køkkenaffaldet fortæller.*

ADMINISTRATIVE SAGER

Høringer af ekspeditioner

NKA er høringspart ved ansøgning om forskellige typer af ekspeditioner i Grønland. Et stort antal af sportsekspeditionerne har til formål at krydse indlandsisen, disse tages blot til efterretning af NKA.

Høring vedrørende	Antal
Videnskabelig ekspeditioner	15 (+19)*
Krydstogtsskibe i Nationalparken	11
Arbejdsekspeditioner	1
sportsekspeditioner	7
I alt	34 (+19)*

*En ansøgning omfatte 20 forskellige videnskabelige delekspeditioner

Arealansøgninger

Arealansøgninger vedrørende anlæggelse af fritidshuse, fangsthytter, installationer der har videnskabelige eller energifremtillingsmæssige formål etc., vurderes ud fra den viden om et områdes kulturhistorie, som NKA har i Grønlands Fortidsmindearkiv (GFA). Vurderingsgrundlaget er meget varieret. Store områder af landet er endnu ikke kulturhistorisk kortlagt, mens andre er relativt velkendte. I de sydlige dele af landet, hvor landbrugs-erhvervet er ekspanderende, står man overfor en særlig problemstilling. Her ses et øget potentiale for konflikter mellem erhvervsinteresser og antikvariske interesser, idet landbruget udøves i de selvsamme områder som de norrøne bønder virkede i fra ca. 1000-1450 e. Kr.

NKA modtager arealansøgninger fra de fire kommunale forvaltninger samt arealsagsbe-handlende afdelinger i centraladministrationen. I 2011 behandlede NKA 6 arealansøg-

ninger i Kommune Kujalleq, 4 i Kommuneqarfik Sermersooq, 13 i Qeqqata Kommunea, 16 i Qaasuitsup Kommunea samt 1 i Nationalparken.

Råstofsager

Ironbark

Ironbark har fået koncession i det samme område i Citronen Fjord som Platinova A/S havde i 1990'erne. Området blev besigtiget af NKA i 1994. Af flere årsager er det besluttet at NKA skal foretage en ny besigtigelse: a) I de 17 mellemliggende år er der opnået større arkæologisk viden, så der i dag er et bedre grundlag for at foretage en arkæologisk undersøgelse, b) koncessionsområdet er udvidet, c) desuden formodes et anlæg af 3 større sten, i fra rapporten i 1994 at være palæoinuitisk, hvorfor der er behov for en fornyet vurdering af anlægget. Den aftalte arkæologiske besigtigelse blev ikke udført fordi Ironbark gentagne gange udsatte denne, med det resultat, at NKA ikke kunne afse personale til det sene tidspunkt for besigtigelsen.

Greenland Minerals & Energy

Selskabet fik udvidet deres koncessionsmåde, hvorfor NKA har udført en rekognoscering af Nunasarnaq og området nord for i perioden 11 – 18. august. Rapport er afleveret til GME.

London Mining

I juli blev der foretaget besigtigelse af områder, hvor der skal udføres boreprøver i løbet af sommeren. Rapport er afleveret til LM. LM har for anden gang ændret på planerne for deres anlægsaktiviteter i forbindelse med det planlagte åbne jernbrud i Isukasia med tilhørende infrastruktur i Kangersorngup Timaa/Taseraarsuk. NKA foretog i september rekognoscering i en mindre del af området hvor de første anlæg planlægges og vil udføre den resterende del af rekognosceringsopgaven i sommeren 2012. Delrapport afleveret til LM.

Verdensarvsarbejde

NKA har i 2011 ikke været direkte involveret i arbejdet med en kommende ansøgning om et verdensarvsområde i Sydgrønland, der efter planen skal indsendes til UNESCO af Grønlands Selvstyre i samarbejde med Kulturarvsstyrelsen i Danmark. Men i relation til en kommende ansøgning har museet forsat et ruinplejeprojekt i Igaliku, som led i en forvaltningsplan for en af de vigtigste ruingrupper i det kommende verdensarvområde.

Bygninger

Der er løbende blevet sagsbehandlet omkring rådgivning om vedligeholdelse og ønsker om ændringer af fredede og bevaringsværdige bygninger. Der er ikke fredet nogen bygninger.

ANDRE ARRANGEMENTER OG MØDER

Direktøren var til møde i Stockholm for nordiske nationale museumsdirektører i uge 36 for udveksling af planer og ideer for forskellige tiltag. Her kom vi bl.a ind på, hvordan vi tackler grupper af politikeres forsøg på udnyttelse af nationalmuseer i deres nationalistiske propaganda.

Direktøren havde et årsmøde med Nationalmuseet i Danmark i november, hvor vi tog forskellige samarbejdstiltag og andre problemstillinger op til drøftelse.

Souschef Pauline K. Knudsen deltog på vegne af NKA i et møde for nordiske rigsantikvarer både til formødet 3. marts og selve mødet med temaet kulturarvsturisme. Mødet for dette år blev afholdt i Torshavn på Færøerne. Til mødet i dagene 6. - 9. juni præsenterede hun et oplæg om kulturarvsturismen i Grønland.

Telefonmøde med medlemmer af Arktisk Råds ekspertgruppe til udpegning af internationale kulturarvsteder i Arktis. Souschef Pauline Knudsen deltog. På mødet præsenterede de forskellige lande deres forslag til internationale kulturarvssteder. Statement of best practice for de kommende udpegelser blev også diskuteret.

Souschef Pauline K. Knudsen holdt en møderække i februar med Anne Lisbeth Schmidt m.fl. fra Bevaringsafdelingen ved Danmarks Nationalmuseum samt ledelsen for Etnografisk Samling og Bevaringsafdelingen omkring et planlagt dokumentations- og fotidlingsprojekt om dragtsamlingerne fra Arktis ved Danmarks Nationalmuseum og NKA. Dragterne skal fotograferes til en 3D gengivelse som vil blive offentligt tilgængeligt på internettet. Dragtprojektet omfatter også røntgenfotografering med henblik på undersøgelse af skjulte og svært tilgængelige detaljer, som f.eks. indsyede amuletter og sømme. Desuden vil der blive foretaget opmåling af dragterne med en såkaldt faroarm som vil muliggøre fremstilling af snitmønstre til dragterne. Dokumentations- og opmålingsprojektet vil afslutte med etablering af en offentligt tilgængelig fællesdatabase om arktiske dragter på internettet.

Ledelsen har holdt møder med dekanen fra Det Naturvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet, Niels O. Andersen, direktør for Statens Naturhistoriske Museer, Morten Meldgaard, og Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstilforskning ved Marie-Louise Nosch og Ulla Mannering samt leder for Geologisk Museum, Minik Rosing. Delegationen var i Grønland for at skabe et samarbejde med grønlandske institutioner om promovering af de naturhistoriske fag i Grønland. NKA har en gensidig interesse i at samarbejde med forskere fra ovennævnte institutioner omkring et overordnet projekt om kultur- og naturhistoriske undersøgelser af klimatruede kulturminde.

Møde i Arktisk Råds ekspertgruppe i oktober, afholdt i Arctic Studies Center på Smithsonian Institution, Washington, USA, hvor souschefen deltog, for udpegelse af internationale kulturarvssteder. På mødet blev to af de grønlandske forslag til internationale kulturarvssteder, to norske og et samisk forslag accepteret. De 37 russiske forslag blev reduceret til 9.

Souschefen holdt møde i København i november med Henning Mathiessen og Jørgen Hollesen fra Nationalmuseets Bevaringsafdeling i Brede samt Bjarne Grønnow og Martin Ap-pelt fra SILA, Danmarks Nationalmuseum, Ulla Manering, Center for Textile Research, Kurt Kjær, Center for Geogenetik, og Morten Meldgaard, direktør for Statens Natur-historiske Museer. På mødet blev drøftet muligheden for at etablere et tværfagligt samarbejde omkring dokumentering, undersøgelse og overvågning af den globale klimaændrings effekt på kulturminderne i Grønland.

Fra den 28. oktober og de følgende dage havde ledelsen besøg af en arbejdsgruppe fra Norsk Folkemuseum, Samisk museumsforbund og Sametinget, og som ønskede at lære af Grønlands repatrieringsarbejde i Utimut-projektet. Sagen er den, at nationalmuseerne i Norge og samerne skulle i gang med et samarbejde om at finde et fælles oplæg mhp. tilbageførsel af de samiske samlinger til museer henhørende til Sametinget.

Informationsvirksomhed

- Orientering for Landstingets frednings- og miljøudvalg og kulturudvalg i februar om de arkæologiske forundersøgelser i forbindelse med aluminiums-projektet (souschefen),
- Mikkel Myrup præsenterede i juni de arkæologiske forundersøgelser udført af NKA for Greenland Mining and Energy på deres koncessionsområde ved Narsaq på et "Open Day" arrangement i Qaqortoq,
- Udendørs formidling i juni af arbejdsprocesser ved produktion af stenalderredskaber og eksperimenter med disse 7 eftermiddage og en aften. Endvidere blev projektet formidlet gennem Qanorooq, KNR-radio og Nuuk-TV,
- Informationsmøde for borgerne i Narsaq i august med præsentation af undersøgelser og resultater fra den kulturhistoriske feltskole ved Narsaq Sund,
- Præsentation i september af Inatisartutlov om kulturminder ved miniseminar for museumsansatte m.m. arrangeret af Museumsnævnet (souschefen).
- Ekskursion i Nuup Kangerlua i slutningen af august med landgang ved fedtstensbrud på øen Uummannaq og Anavik. Formålet med ekskursionen var at vise forskningspotentialer for kulturhistoriske og naturvidenskabelige undersøgelser i Grønland. Deltagere: Nils O. Andersen, dekan ved det Naturvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet, Morten Meldgaard,

direktør ved Statens Naturhistoriske Museer, Minik Rosing, leder af Geologisk Museum og Marie-Louise Nosch, centerleder samt Ulla Mannering begge fra Center for Tekstilforskning ved Københavns Universitet. Georg Nyegaard var guide på turen for delegation på heldagsturen til Ujarassuit i Nuup Kangerlua.

Georg Nyegaard fortæller om nordbolokaliteten Anavik, august 2011

ANDET

Afvikling af undervisning

Pauline K. Knudsen afholdt undervisning i 45 timer for bachelorstuderende ved afdeling for kultur- og samfundshistorie i Ilisimatusarfik i faget arktisk arkæologi og forhistorie.

Sekretariatsbetjening af Grønlands Museumsnævn

Hans Lange, som er inspektør ved NKA, varetager sekretariatsfunktionen for Grønlands Museumsnævn. Nævnet afholdte flere telefonmøder i år og et fysisk møde i Uumman-naq, i perioden 13. - 22. maj.

Sekretariatsbetjening af Kulturarvssrådet

Souschef Pauline K. Knudsen er sekretær for Kulturarvssrådet. Rådet afholdte to møder i år: den 23. maj og 19. september.

APPENDIX

Personale

Daniel Thorleifsen, direktør (historie)
Pauline K. Knudsen, souschef (arkæologi) indtil 1. december
Jens Alstrup, kontorleder (administration) indtil 31. maj
Thora L. Boesen, kontorleder (administration) pr. 1. juni
Dorthe Vold, rengøring og køkken
Eivin Lützen, museumsforvalter (bygninger)
Hans Lange, inspektør (Thule-kultur, etnohistorie)
Georg Nyegaard, inspektør (nordboer, bygninger), konst. souschef pr. 1. december
Natuk Lund Olsen, inspektør (immateriel kulturarv)
Mikkel Myrup, inspektør (fortidsminderegister)
Bo Albrechtsen, inspektør (foto og digitalisering)
Paarnannguaq Kristiansen, inspektør (registrering) indtil 31. maj
Aviaaja Rosing Jakobsen, inspektør (etnohistorie og dragter)
Inge Bisgaard, inspektør (fredede bygninger), halvtid, pr. 1. februar
Frederik Larsen, tekniker og magasinforvalter
Naja Rosing-Asvid, udstillingsdesigner (deltid)
Andreas Harke, ekstern it-konsulent (timebasis)
Rikke Melin, konservator (3-måneders projektansættelse)
Michael Nielsen, studentermedhjælper indtil 30. august
Hans Kristian Lennert, studentermedhjælp
Lasse Meyer, studentermedhjælp
Kustoder (på timebasis):
Bettina Geisler
Paarnaq Jakobsen
Aviaaja L. Mathæussen
Uilu Naduk Ravn Jakobsen
Mette Larsen
Minik Hansen
Aviaaja Brandt Wille
Arkalo Augustussen